barbu sluşanschi

zadarnic se luptă un înger căzut

cluj-napoca, 2022

Mărturisitorii: Barbu Sluşanschi

„Barbu Sluşanschi. Născut la 13 Martie 1908, în Vijniţa, Bucovina. Împreună cu Traian Chelariu fondează o societate literară în scop de studii şi perfecţionare artistică (1925). Debutează, în anul 1927, la „Junimea literară“, cu poemul „Făt-Frumos Ciobanul“, în cinci părţi, parte publicat şi în revista „Făt-Frumos“ de la Suceava. Forma definitivă ulterioară a poemului e inedită.

Multă vreme lipseşte din viaţa literară bucovineană, fiind plecat pentru studii (Universitatea „Regele Ferdinand I“ din Cluj, Universitatea din Strasbourg şi Şcoala română de la Fontenay-aux-Roses – n.r.). Revine colaborator la „Junimea literară“, în 1931, cu bucata „Viaţă omenească“ (versuri). A desvoltat activitate ziaristică la Cluj şi la Cernăuţi. Are lucrări inedite şi în preparaţie“ (*Junimea literară*, nr. 1-6/1932, p. 217).

Fiul iredentistului român din Bucovina Emilian Sluşanschi, doctorul în drept cu studii vieneze, care-i însoţise pe Ion Grămadă, Dimitrie Marmeliuc şi Aurel Morariu în exilul românesc pentru a îmbrăca „tunica ţării“, Barbu Sluşanschi, profesor de limba franceză la Cernăuţi şi Bucureşti, publicist, eseist şi poet, a fost, în vremurile zvârcolite ale perioadei interbelice, un adevărat teoretician de dreapta, dar nu în sensul îndeobşte popularizat, ci în cel al conflictului dintre generaţii, care nu-şi putea găsi rezolvarea decât prin o „revoltă“ a tinerilor împotriva „destinului mioritic“ a fost tatăl clasicistului şi indo-europenistului Dan Sluşanschi (născut în 12

septembrie 1943, mama sa fiind profesoara Silvia Sluşanschi, născută Procopovici.

Ca poet, cu mult prea puţine poeme publicate, deşi versifica îndemânatec, fluid, aproape baladesc, Barbu Sluşanschi, care semna şi cu pseudonimul Barbu Pruteanu, n-a izbutit lucrări de excepţie, dacă facem abstracţie de alegoricul expunerilor sale lirice, un alegoric de substratul mitic cerebral, precum cel din alegoriile nuntirii cosmice, în care domniţa împăratului ceresc, Luna, ademenită de Luceafăr (Steaua Ciobanului), se îndrăgosteşte, în zori, de Soare. Poezia lui, însă, e pe atât de discretă şi de cuminte, pe cât i-a fost de explozivă activitatea social-politică, soldată cu încarcerări de scurtă durată în cele două dictaturi, cea antonesciană şi cea comunistă, până prin anii ’60, când, parţial reabilitat, este angajat la Institutul de Cercetări Agronomice din Bucureşti, oraş în care „zadarnic se luptă un înger căzut“ în aşteptarea odihnei veşnice, de care va avea parte din 1993.

Cum fiecare rând, scris de un poet bucovinean de odinioară, înseamnă un vestigiu al spiritualităţii noastre româneşti, nu am voie să ignor cele câteva poeme, rămase după cărturarul Barbu Sluşanschi. (**I. D.**).

Amândoi

Când între noi mereu ne-nvinuim
Şi-aducem chin în loc de-mpărtăşire,
E drept aşa de mult să suferim,
Deşi în noi vedem numai iubire.

Nici unul dintre noi n-o-mpărtăşeşte,
Ci-aşteaptă de la celălalt să vină,
Dar ştim că numai cel ce-o dăruieşte
Trăieşte dragostea deplină".

(*Junimea literară*, nr. 1-6
1932, p. 220)

Apoi...

Apoi, ursita dragă-am întâlnit-o
Şi împreună bună dimineaţa
Am zis vieţii pe care am dorit-o,
Iar ea-şi descoperi cu-ncetul faţa.

... Au fost lacrimi, nu lăcrămioare,
Ci mult amare şi grele ca plumbul,
Rupte din inimă, aşa cum doare
Adânc sfâşiat de gheară porumbul...

Şi-acum pe noi mai strâns ne leagă ele,
Când sub umbrarul lor de negre cetini
Stăm amândoi, şi pentru toate cele
Ne ogoim uşor, ca doi prieteni.

(*Junimea literară*, nr. 1-3/
1933, p. 15)

Vis

O, stea luminoasă ivită pe cer,
Azi mai orbitor îţi e focul!
Puterile toate la tine mă cer
Şi simt că acolo mi-i locul“.

Dar steaua luceşte neştiut
Cu-atât de firească lumină!
Zadarnic se luptă un înger căzut
Pe alte tărâmuri să vină.

Doar două mâini tăiate ciung
Rămân încleştate pe cale
Iar trupul porneşte în gemet prelung
În negru şuvoi către vale.

Fusese un demon semeţ şi rău
Când ceru-nfrunta cu mândrie
Şi-acum limpezindu-se trece prin hău
Revine senin din tărie.

„Din încumetarea spre tine-n sublim
Creşteau semeţia şi răul,
Dar unde nu-i locul spre bine trăim,
Chiar dacă-ntre noi este hăul“.

(*Junimea literară*, nr. 1-3/
1933, p. 15)

Viaţă omenească

Cânii mă văd tot singur şi tot gol,
Lihnit cum dau ospeţelor ocol
Şi cum aştept să cadă fărmituri
Flămândei şi-nsetatei mele guri.

Câte maidane întâlnesc în drum,
Cu bălegar din care iese fum,
Pe toate până-n fund le scormonesc
Comoara cea ascunsă s-o găsesc.

Atunci când din gunoi sc va ivi,
Cu grijă-n întuneric m-oi piti,
S-o iau şi-n loc ştiut, cât mai afund,
Doar pentru mine singur s-o ascund.

Şi numai-n zile mari de sărbătoare,
Tot câte-un galben am să scot în soare
Şi pe ascuns cu el am să mă joc,
Iar seara iarăşi am să-l pun la loc.

Şi într-o zi, când clopotele-or să sune
Ca pe creştini la rugă să-i adune
– Pe mine la comoară să mă cheme –
Eu voi pieri-ntr-un şanţ, scrâşnind blesteme.

(*Junimea literară*, Nr. 1-4,
1931, p. 99)

Peţitul

fragment de basm

Grăi ciobanul: „Mi-a plăcut Domniţa
Şi dânsa m-a plăcut şi-am vrea-nsoţire,
Şi nu fiţi lucrului cu-mpotrivire
Că cinstea pe-om îl face, cred, nu viţa”.

Zbucni tot sfatul l-ale lui cuvinte:
„Un împărat cioban să ginerească!?
Cu moartea pe-ndrăzneţ să-l pedepsească!
Domniţa-l vrea?! Are-o copilă minte?”.

Pufnea-n stecliri de ochi aprinşi tot sfatul
Când dânsa răspicat vorbi: „Nu-mi pasă
De cine lâng-ursitu-mi nu mă lasă”.
Să-şi blesteme odorul împăratul?

Şi fata iar cuvinte fără feţe
Vorbi: „Pe Tata-l iau şi plec cu dragul!”,
Şi sie-şi, tot zâmbind, gândi moşneagul
La semene tâmplări din tinereţe...

Dar iar vorbi ciobanu-aşa: „Domniţă,
Visam de mult chiar eu voinicu-a fire
Care neştiutor de-a ta menire
Să te aprindă. M-am ascuns de viţă”.

„Găoacea vrea s-o spargă-acum piticul;
Ciobanului tu iartă-i ispitirea,
Că pentr-un mic mai mare e iubirea;
Priveşte-mă: sânt Făt-Frumos voinicul!”.

Se-ntunecă pe cer şi Sfântul Soare,
Din strai smolit când prinse să răsară
Un Făt-Frumos învăluit ca-n pară
În zalele de-arginturi orbitoare...

Auzului nu-i vine să se-ncreadă,
Vederea cu uimire dă crezare.
Se bucură Domniţa-atât de tare
Că nu fu mult în leşin ca să cadă.

Şi gură-cască a rămas tot sfatul!
Iar zâna nopţii şi aprinsul soare
Plecatu-s-au spre binecuvântare
Şi iar, plin de-nţeles, zâmbi-mpăratul.

(*Junimea literară*, Nr. 3-4,
1927, pp. 91, 92)

În poiană

fragment

În zori Domniţa părăsi palatul
Şi o porni spre tainica poiană
Să fure minunata buruiană
Cum baba de-ajutor i-a stat cu sfatul.

Cum rătăcea fricoasă prin poiană
Odată vede-n faţă-i că răsare
Ciobanul curţii cu-ale lui mioare,
În zeghea albă-nvăluit ca-n blană.
Că baba noastră hâtră şi vicleană,
Ştiind şi cele scrise şi nescrise,
Întocmai bine lucrul potrivise
Să se întâlnească dragii în poiană.

Îşi dau bineţe. Mândră e poiana,
Covor ţesut în flori ce minunate-s,
... Şi-au tot cules din care mai căutate-s,
Că unde-s flori să nu uiţi buruiana?

Dar ostenind, pe zeghea-n iarbă-ntinsă
Domnita greu s-a hotărât să şază.
Şi mâna ei, pentru-o mai bună pază,
De mâna lui uşor se lasă prinsă...

Ştia la basme de-i mersese vestea
Ciobanului, căci le ştia din viaţă.
Şi cum din tort se deapănă o aţă
Ea-l roagă, – aşa să-i depene povestea.

„De vru s-o-ntruchipeze cum nu-i alta
El o făcu minuni de frumuseţe:
Strângând podoaba zilei şi a nopţii
I-o puse toată-n, trup, un trup de zână,
În părul negru, -n ochii ca de pară,
S-o fi văzut, să nu ştii din ce lume-i.
Şi semăna Domniţa chiar cu tine...
Şi-aşa-i meni, de zâmbet plin, Prea Sfântul:
Frumoasa de-i frumseţa-ntr-a ei fire,
O face-nţelepciunea mai frumoasă
Şi mai frumoasă tu să fii se cade.

Dezleagă-nţelepciunea vieţii noduri,
Dar partea sufletului cea mai tare-i,
Comoara bunătăţii şi-a iubirii
Comoară-ţi pun în suflet, dar dormi-va
Somn greu şi-adânc, cum până-n primăvară
În mugur doarme frageda-nflorire.

Până-n iubire fi-va s-o dezlege
Cel ţie-asemeni prin pământ şi suflet –,
Şi astfel dăruită de Prea Sfântul
Din nefiinţă când păşi în viaţă,
Ea singură un dar era luminii,
Că-atâta de frumoasă era-n chipu-i
De zână luminoasă a-ntunecimii,

Să uiţi, de-o vezi, că poartă-n ea şi-un suflet
Şi pentru asta mulţi vântură-ţară
Neştiutori că-i trup şi suflet omul
După-al ei chip fugind, se-mpiedicară...

Adânc purtând comoara neştiută
Aşteaptă mândra fată pe ursitu-i,
Că-i e menit pe-acela să-l iubească
Ce, neştiind, va fi să dezrobească
De Tatăl Sfânt comoara-ncătuşată...”.

Tăcu ciobanul, iar Domniţa tare
De-nfiorată ce simţea că este
Credea că el i-ursitul din poveste
De simte-n piept comoara că-i răsare.

Şi bucuria simte c-o învinge.
O doare doru-apoi c-a plânge-i vine...
Odată ciobănaşu-n braţe-o ţine,
Năvalnic ea la pieptul lui se strânge...

Ce mândru strălucea poiana-n soare!
Mai tare strălucea de bucurie
Că fu-ndrăgiţilor sălaş să fie...
Şi-n jur, păştea o turmă de mioare...

(*Junimea literară*, Nr. 11-12,
1927, pp. 315, 316)

Prag

Mânat de o nostalgică pornire
Să-ndeplinesc prea mult visatul drag,
În multe chipuri dintr-un lung şirag
Am bănuit avana lui trăire.

Cu suflet legănat de taină şi~aşteptări
De tine-acu m-alătur ca din joc,
Se zbat in mine peste tot chemări,
Mă leagă strâns cu tine la un loc.

Cu presimţire de fiori de drag,
Simt că-ntre noi trăirile sunt prag,
Şi lângă el că stăruim mereu
De-o parte tu, de ceealaltă eu.

Şi mi-e spre prag tot sufletul deschis,
Când iar cunosc că, plăsmuit din vis,
E-n mine pragul bănuit în vis
Că şi tu eşti învăluită-n ceaţă.

Şi creşti şiragul chipurilor gol,
Ţie-ţi dădeau visările ocol,
Te fermecau cu taină şi chemări
Ce izvorau în mine şi-n visări.

Doar zid orb este pragul bănuit,
Să-l trec mirarea ta m-ar fi oprit.
Din mâinile-mi şovăitor întinse
Se risipiră daruri necuprinse.

(*Junimea literară*, Nr. 7-12,
1932, pp. 217, 218)

Săvârşire

Eram în vremea-aceea nepetrecut de viaţă
Şi pregeta simţirea învăluită-n ceaţă,
Când am pornit spre târguri, încrezător, ca firea
Acolo să mă-ndrepte unde-i tămăduirea.

Deşi fugar, chemarea a stăruit spre tine
În timp ce prin trăire mă dezghiocam pe mine,
Un om plecat simţirii, întreagă şi adâncă,
Cu trupul miez de flăcări şi sufletul o stâncă.

Când am simţit că-s vrednic să stau cu tine-n faţă,
Căci sufletul şi trupul se-ngemănau în viaţă
Ca un altar de jertfă aleanului nestins,
Am mers să-nchin nainte-ţi cuprinsu-mi necuprins.

Te-am regăsit in lumea de umbre o lumină
Şi mi-am plecat genunchii şi fruntea către tină,
Şovăitor acuma ca şi dintru-nceput
Cum vei primi întorsul fugarului pierdut.

Dar tu, făptură blândă, aproape neuimită
De noua mea privire, viaţă împlinită
Ştiai că este numai alături, tu şi eu,
Şi te-ai ascuns, întreagă plângând, la pieptul meu.

Durerea bucuriei plângea tremurătoare
Şi-asupra ta, cuprinsă cum te ţineam, din zare
Mi-am readus privirea plină de-atâta bine,
Că-nvingător asupra-mi eram supus de tine.

(*Junimea literară*, Nr. 7-12,
1932, pp. 218, 219)

Disputa

Dânsul:

De ce mă cerţi cu-atât dispreţ amar
Învinuindu-mă de-atâtea rele?
În mine eu le caut in zadar;
De le-aş avea, nu m-aş căi de ele?

Mă dor adânc mustrările cu ciudă
Şi nu-nţeleg cum poţi să mi le faci,
Cum toana rea şi oţărârea crudă
Cu dragostea cuminte le împaci?

Dar poate nu e vorba de-o-mpăcare,
Ci chiar iubirea-ţi nemărinimoasă
Mă chinuie cu-atâta-nverşunare,
Voind astfel mai-binele să iasă.

Dar firea mea nu-ndură a ta fire
Şi prin mai rău n-ajunge la mai bine.
Simt cum ucide-o astfel de iubire,
De-aceea fug si mă ascund în mine.

Dânsa:

Tu-n mine nu iubeşti decât Iubirea
Şi-atuncea când n-o vezi nu mă iubeşti,
De-aceea atât de crud te chinuieşti
Din vina ta de-mi creşti nemulţumirea.

Tu, bună-rea, pe mine nu mă vrei,
Ci-alergi tot după dragostea visată,
Pe ea o laşi să te cuprindă toată,
Dar eu te vreau al meu şi nu al ei.

Şi-atuncea când te cer doar pentru mine,
Tu simţi că setea mea de tine-i chin,
Cu toate vorbele tu bei venin
Când eu cu toate năzuiesc spre bine.

Amândoi:

Când între noi mereu ne-nvinuim
Şi-aducem chin în loc de-mpărtăşire,
E drept aşa de mult să suferim,
Deşi în noi vedem numai iubire.

Niciunul dintre noi n-o-mpărtăşeşte,
Ci-aşteaptă de la celălalt să vină,
Dar ştim că numai cel ce-o dăruieşte
Trăieşte dragostea deplină.

(*Junimea literară*, Nr. 7-12,
1932, pp. 219, 220)

Barbu Slușanschi

Cuprins